

U OVOM BROJU:

- Da očistimo Kosovo, jedna uspešna priča o zaštiti životne sredine
- Postavljen prvi Kosovski Inventar Gasova sa Efektom Staklenih Bašti
- Profil AZSK predstavlja se na web stranicu EPA Network
- Projekat o zaštiti sredine od učenika Koledža Mehmet Hakif na Kosou
- Nacionalni Park Šar Planine deo projekta Parkovi Dinarskog luka
- Rio +20: Vreme da se radi na održivoj budućnosti
- Kopenhagen "Zeleni Glavni Grad Evrope"

Postovani citaocu,

Srećni smo što sa vama delimo sedmi broj Biltena Životne Sredine. Zanimljive teme koje su izabrane od aktivnosti različitih grupa koje se fokusiraju na zaštitu životne sredine i ovaj put kompletiraju sadržaj ovog biltena. U centru pažnje ovog puta smo stavili dobrovoljne akcije za zaštitu životne sredine a posebno akcije čišćenja kao i rad lokalnih i međunarodnih institucija za poboljšanje stanja životne sredine na Kosovu.

Ne izostaju ni informacije o aktivnostima učenika u projektima zaštite životne sredine kao i učešće nacionalnih institucija u regionalne i evropske projekte i inicijative.

I u ovom broju Vi možete pronaći savete o radnjama koje možete odvti kako bi pomogli na zaštitu životne sredine kao i sažete informacije i najvažnije događaje iz ovogodišnjeg kalendara životne sredine.

Nadajući se da naš Bilten ispunjuje cilj u pogledu podizanja nivoa kvalitetnog informisanja u vezi životne sredine zahvaljujemo sve svima koji su doprineli obogaćivanju ovog broja sa zanimljivim temama i koje su od javnog interesa. I dalje ohrabrujemo sve osobe da nam pošalju informacije o svojim aktivnostima kako bi nastavili ovu saradnju u cilju da bi se obogatio sadržaj biltena.

Uređivački Tim

DA OČISTIMO KOSOVO, JEDNA PRIČA USPEHA O ZAŠTITI SREDINE

Veliko nacionalna akcija za zaštitu životne sredine sa sloganom "Da očistimo Kosovo" koji je realizovan tokom Maja meseca, nesumnjivo je jedna od najsveobuhvatnijih akcija koja je izvršena do sada na Kosovu. Pored dobrovoljaca, "Let's do it" i osoblja MSPP,

inicijativi su odgovorili i mnogi građani iz svih krajeva Kosova. Prema izveštajima iz inicijative "Da očistimo Kosovo", na akciju su odgovorili više od 50 hiljada dobrovoljaca iz 37 opština na Kosovu, sa organizacijom akcija za čišćenje u gradovima, selima i

naseljima u kojem povodu je prikupljeno više od 10 hiljada tona otpada. Sve opreme za prikupljanje otpada obezbeđene su bezplatno od strane inicijative "Da očistimo Kosovo" i Ministarstvo Sredine i Prostornog Planiranja. Saznaje se da akcija "Da očistimo Kosovo", nastaviće se i u buduće. Ona ima za cilj da ohrabruje mobilisanje svih građana, organizacija i raznih kompanija za čišćenje otpada u našoj zemlji.

Slične akcije sa sloganom "Let's do it", organizovane su u mnogim mestima sveta. Kampanja "Let's do it" je počela u 2008 godini u Estonij i sa velikom brzinom proširena je u više od 90 zemalja sveta. <http://letsdoitkosova.org>

REZIME INFORMACIJA

Iz teritorije Kosova tokom godina koje imaju prosečnu vlažnost teču 3.6 milijard m³ vode.

Na Kosovu ne postoji jednaka distribucija sa resursima vode. Kosovska Ravnica koja ima oko 60 % stanovništva Kosova, ima oko 38.8% ukupne količine rezerva vode, dok Dukadinska Ravnica gde žive oko 40% stanovništva ima oko 61.2 % od rezerva vode.

Centralni deo doline Kosova ima količinu vode do 2 l/s/km² dok u gornjem toku Bistrice (Lumëbardhë) kod Dečana (Dukadinska Ravnica) ima vode do 53 l/s/km². Najveće zagađenje reka na Kosovu se prouzorkuju nakon što one prolazu kroz velika urbana centra koje ujedno su i industrijski centri koji u rekama upražnjaju urbane i industrijske otpadne vode.

POSTAVLJEN PRVI KOSOVSKI INVENTAR GASOVA SA EFEKTOM STAKLENIH BAŠTI

UNDP Izveštaj za Humani Razvoj procenjuje da stabiliziranjem koncentracije gasova sa efektom staklenih bašti (GHG) u atmosferi na nivou koji sprečava ozbiljne posledice klimatskih promena zahteva smanjenje od 50% emisija staklenih bašti (GHG) do 2050 od 1990 nivoa. Ovo je posebno relevantno za region Balkana koji ima jednu od najintenzivnijih proizvoda ugljenika i klimatske promene već imaju ozbiljan uticaj na razvoju. Prvi Kosovski inventar gasova sa efektom staklene bašte je razvijen da izračuna sve emisije stakleničkih gasova proizve-

dene na Kosovu. Prvi inventar je razvijen od strane ekipe stručnjaka iz Češke u saradnji sa stručnjacima sa Kosova; i uz podršku Razvojnog Programa Ujedinjenih Nacija na Kosovu uz finansijski doprinos od Češke vlade. Inventar Stakleničkih Gasova (GHG) je mehanizam za snimanje i praćenje emisije gasova sa efektom staklene bašte. Gasovi sa efektom staklene bašte su glavni izvor globalnog zagrevanja i klimatskih promena. Na Kosovu glavni izvor gasova sa efektom staklenih bašt dolazi iz energetskog sektora, postupak sagorevanja goriva”

čine oko 80% svih antropogenih emisija na Kosovu. Inventarom će se upravljati od strane Agencije za Zaštitu Sredine Kosova (AZSK) i koristiće se za izveštavanje unutrašnjih i spoljnih organa, za razvoj politike, političke rasprave i praćenje politike. U kontekstu većeg osporavanja međunarodnih sporazuma za smanjenje emisija i zeleni (niski) razvoj mera, uvođenje GHG inventara na Kosovu je veoma blagovremen i da će podržati zeleni razvojni cilj i njen doprinos u međunarodnoj agendi klimatskih promena.

DA OČISTIMO KOSOVO, JEDNA USPEŠNA PRIČA O ZAŠTITI ŽIVOTNE SREDINE

NETWORK OF THE HEADS OF ENVIRONMENT PROTECTION AGENCIES

U informativnom Biltenu koji je obavljen od strane EPA Network i zvanično je potvrđeno da je postavljen profil Agencije za Zaštitu Sredine Kosova na web stranicu ove mreže kao član sa potpunim pravima. AZSK je 38 član ove neformalne mreže koji okuplja oko sebe sbe rukovodioce ili direktore Nacionalnih Agencija za Zaštitu Sredine ili sličnih institucija iz evropskih zemalja. U predstavljenom

profilu koji se može videti ako se klikira na sledećem linku: http://epanet.ew.eea.europa.eu/european_epas/countries/kosovo, postoje informacije u vezi osnivanja, istoriata, organizovanja, obaveza i odgovornosti AZSK-a. Takođe AZSK je pozvan da učestvuje i na sledećem susretu EPA Network koji će biti održan 27-29 septembra u Sofiji u Bugarskoj. Glavni cilj ove mreže je da se razmenjuju mišljenja i iskustva

u vezi zajedničkih pitanja i interesa organizacija koje učestvuju u praktičnim primenama politike životne sredine. Agencija za Zaštitu Sredine Kosova nada se da kroz učlanjenje u ovu značajnu mrežu zaštitne sredine uspe da stekne iskustva iz evropskih zemalja u sprovođenju zakona o zaštiti sredine kao i da poveća saradnju sa ostalim evropskim agencijama za zaštitu sredine. www.epanet.ew.eea.europa.eu

KAKO MOŽEMO POMOĆI NA ZAŠTITU SREDINE?

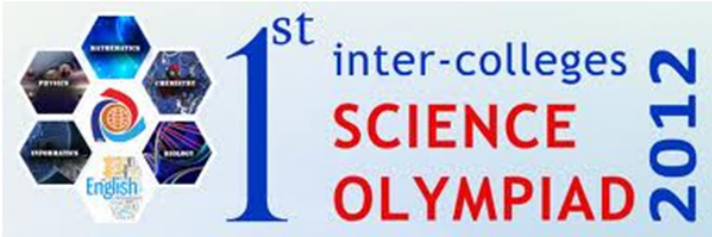

☞ Umanjite otpad nošenjem pamučnih torbi u kupovinu

☞ Za zdraviji prevoz vas i drugih - bicikla ili hodanje

PROJEKAT O ZAŠTITI SREDINE OD UČENIKA TURSKOG KOLEDŽA MEHMET AKIF NA KOSOVU

Dva studenta Turskog Koledža "Mehtmet Akif" na Kosovu, osvojila su bronzanu medalju na Olimpijadi koledža, kroz projekat iz oblasti zaštite sredine. Učenici Jon Maxhuni i Diedon Xhiha, u Olimpijadi koja je održana u Houston-Texas u Sjedinjene Američke Države, predstavili su svoj projekat, među 438 projekta iz tri razne oblasti: energetike, inženjeringa i zaštite sredine. Učenici, koji su prezentirali ove projekte, predstavljali su više od 100 zemalja iz širotog sveta. Učenici sa Kosova su uspeli

da dobiju bronzanu medalju, tako što su zauzeli treće mesto i takođe su dobili jednu stipendiju koja pokriva 50 % troškova za univerzitetske studije. Jon i Diedon kroz njihovog projekta prezentirali su mogućnost prečišćavanja zagađene vode rudnika Trepče, pomoću korice banane, kao suva supstanca. I ako Rudnik Trepče trenutno više nije u funkciji, zbog posedovanja teških metala kao što su: cink, olovo i kalijum, je potencijalni izvor zagađenja površinskih voda okolo, i predstavlja ozbiljan problem za

životnu sredinu i ljude u okolini. Polazeći od ove informacije učenici su započeli svoj projekat. Dalje, oni nakon mnogih istraživanja literature i preporuka na internetu, otkrili su da kora od banane ima sposobnost da absorbuje čišćenje jona ovih metala, pošto kora banane sadrži proteine i skrob.

U početku, oni su koristili sušenu bananu i potom usitnili u veoma sitne komade, pošto suva banana ne sadrži tečnosti i može više da absorbuje. Nakon toga, ove čestice su pomešane sa 100 mililitra zagađene vode iz Trepče, i na taj način su dobijeni filterovi koji su zatim poslali na laboratorijsku analizu. Nakon ispitivanja analiza dobijeni su odlični rezultati za sposobnost absorpcije ovih jona teških metala uzeti iz vode Trepče, pomoću filterova banana.

NACIONALNI PARK ŠAR PLANINA DEO PROJEKTA PARKOVI DINARSKOG LUKA

Nacionalni Park "Šar Planina" je postao deo jednog trogodišnjeg projekta Parkova Dinarskog Luka. Agencija za Zaštitu Sredine Kosova je partner u sprovođenju ovog projekta koji se menadžira od strane WWF Mediterranean (Svetski Fond za Zaštitu Divljih Životinja) uz podršku

Ministarstva Spoljnih Poslova Norveške i fondacije MAVIA. Projekat ima za cilj da osniva jednu mrežu Nacionalnih Parkova i Parkova Prirode u Luku Dinarskih Planina. U projektu su obuhvaćene oko 80 zaštićenih zona iz Slovenije, Hrvatske, Bosne i Hercegovine, Srbije, Crne Gore, Ko-

sova, Makedonije i Albanije. U okviru ovog projekta tokom 2012 godine održane su nekoliko obuka i studijske posete u regionalnim mestima, dok u međuvreme mreža planira da organizuje i konferencije, radionice, seminare i razmene iskustva iz oblasti NATURA 2000, eko-turizma i nalaženje fondova za zaštitu prirode. Agencija za Zaštitu Sredine Kosova kroz njene jedinice: Kosovski Institut za Zaštitu Prirode i Uprava nacionalnog Parka Šar Planina očekuje da od ovog projekta stekne iskustva u sektoru za rukovođenje zaštitnih zona uopšte kao i nacionalnih parkova u posebnosti. Takođe ovo je jedna dobra mogućnost i za ojačanje regionalne saradnje u razmenjivanju dobrih iskustva u zaštitu prirode i na povećanje kapaciteta za nalaženje fondova Evropske Unije u vezi zaštite prirode.

KALENDAR ŽIVOTNE SREDINE

16 Septembar
Međunarodni Dan
očuvanja Ozonskog
omotača

18 Septembar
Svetski Dan Monito-
risanja vode

22 Septembar
Svetski Dan Čistih
Gradova

4 Oktobar
Svetski Dan o Zaštiti
Životinja

15 Oktobar
Svetski Dan Šetnje
po Prirodi

16 Oktobar
Svetski Dan Hrane
8 Novembar

Ovaj Bilten se objavljuje u saradnji između Ministarstva za Životnu Sredinu i Prostorno Planiranje (MSSP) i Programa Ujedinjenih Nacija na Kosovu (UNDP).

Urednička ekipa:

Afrim Berisha (MMPH),
Sami Behrami (MMPH),
Inari Penttilä (UNDP) dhe
Burbuqe Dobranja (UNDP).

Projavite se za bilten na:
www.ks.undp.org

Onlajn verzija:
<http://www.kosovo.undp.org/>
www.ammk-rks.net

RIO +20: VREME DA SE RADI NA ODRŽIVOJ BUDUĆNOSTI

Rio+20 konferencija o održivom razvoju, koja je održana u Rio de Janeiro, u Brazilu Junu 2012 je bila najveća UN konferencija koja je ikad održana i koja je postala kao veliki korak napred u postizanju održive budućnosti. Treći prema takvoj vrsti, međunarodni skup visokog nivoa organizovan je da ponovo usmerava i obnovi globalnu političku posvećeno prema tridimenzionalnom održivom razvoju: ekonomski rast, socijalni napredak i zaštita životne sredine; fokusiranje na smanjenje siromaštva kroz promovisanje zelenih radnih mesta, čista energija i sa što više čistoće, održivo korišćenje resursa. Konferencija je služila

kao jedan nastavak Zemaljskog Samita 1992, koja je dala značaj orijentisanju u konvencije za klimatske promene i biodiverzitet, kao i iskorenjivanju siromaštva i socijalnoj pravdi. Međutim, od tada, globalne emisije su porasle za 48%, 300m hektara šume je očišćeno i populacija je porasla za 1.6 mil.ljudi. Uprkos smanjenju siromaštva, jedan od šest ljudi je neuhranjeno. Predstavnici 192 zemalja članica UN – uključujući 57 Šefova Država i 31 Šefova vlada, privatni sektor kompanija, NVO i ostale grupe učestvovali su na konferenciji gde u totalu je sačinilo više od 45 hiljada individualni učesnika. Virtualno učešće na konferenciji je takođe

značajno, jer su društveni mediji odigrali značajnu ulogu u podizanju svesti i omogućanju većeg učešća širom sveta. Na završetku trodnevne konferencije, svetski lideri su odobrili dokumenat izveden za Rio+20, kojeg su imenovali "Budućnost koju želimo" koja poziva na širok spektar aktivnosti tako da preduzeća i investitori su postigli da sakupljau preko \$50 milijardi dolara za postizanje svih tri inicijativnih ciljeva. Dese-tine milijardi dolara je sakupljeno od strane ostalih ključnih aktera – vlade, multilateralne razvojne banke, međunarodnih organizacija i organizacije civilnog društva – da katalizuju akciju u cilju inicijativne podrške.

KOPENHAGEN "ZELENI GLAVNI GRAD EVROPE"

Kopenhagen grad danske dobio je nagradu Zeleni Glavni Grad Evrope. Kopenhagen je izabran za dostignuća u "ekoinovacije i stabilne pokretnosti" zbog činjenice što predstavlja model za zelenu ekonomiju u Evropi i zbog angažovanje građana da se osećaju deo zelenog rešenja. Nagrada Zeleni Glavni Grad Evrope ima za cilj da evropske gradove učini kao prijatnija mesta za život, za rad i za posetu. danas, tri od četiri evropljana žive u gradu. Nagrada je osnovana od strane EU kako bi nagradili najbolje primere tretiranja izazova zaštite sredine koje dolaze uz moderni urbani život. Žiri je izdvojio Kopenhagen kao jedan model u planiranju i urbanom projektiranju. Kopenhagen je osnovao javno-privatna partnerstva u suštini svog pristupa prema eko – inovacija i stabilne pokretnosti. Grad radi sa kompanijama, uni-

verzitetima i organizacijama u cilju da razvija i primeni povećanje zelenila. On je takođe pionir u transportu, kako bi postao najdostupniji grad na svetu za bicikliste. Cilj je da do 2015 godine, više od 50 % njenih stanovnika koriste

bicikla da bi otišli na posao ili u školu (35 % sada već to čine još od 2010 godine), pomažući gradu da postigne svoj ambiciozan cilj tako da CO₂ postane neutralan do 2025 godine.
http://www.enn.com/green_building/article/44641

KAKO MOŽEMO POMOĆINA ZAŠTITU SREDINE?

☞ Popravite slavinu koja curi i uštedite oko 30 litara vode dnevno.

☞ Ako isključimo Slavinu dok peremo Zube uštedićemo oko 20 litara vode.

☞ Koristite energetske efikasne sijalice i pomozite u uštedi energije.